

Důsledky II. světové války a poválečné změny

Evropa a Československo po roce 1945

Obsah přednášky

- Dopady války a hlavní tendence poválečného vývoje.
- Československo po roce 1945 a specifika jeho hospodářských poměrů.

Dopady války

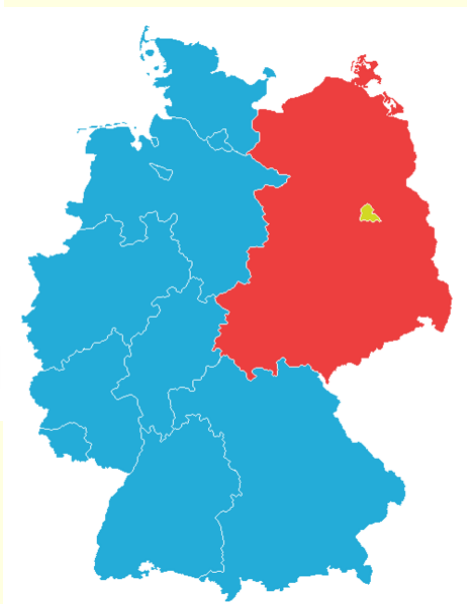
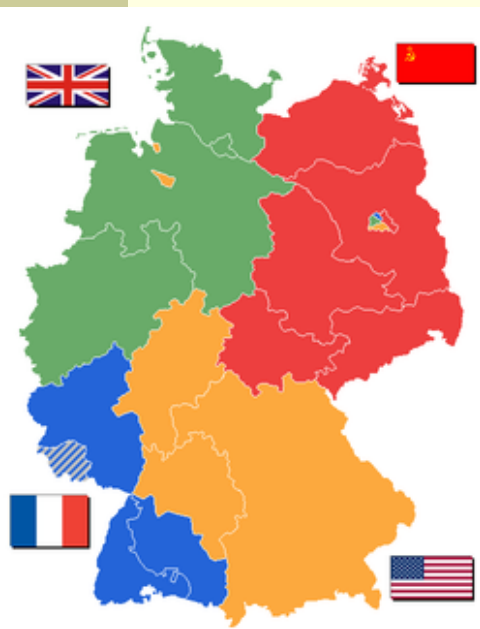
- Bojů se zúčastnilo 40 zemí, do jejichž armád bylo zmobilizováno 110 miliónů osob
- Během konfliktu zemřelo násilnou smrtí minimálně 50 až 55 miliónů lidí – ztráty evropských zemí se odhadují na 36 miliónů osob.
- Druhá světová válka byla tragická především svými **dopady na civilní obyvatelstvo**

Konference Velké trojky (USA, VB, SSSR)

- První setkání tzv. Velké trojky se uskutečnila ještě za války (v Teheránu v roce 1943 a na Jaltě v únoru 1945)
- Poválečným upořádáním se zabývala **konference v Postupimi** (léto 1945)

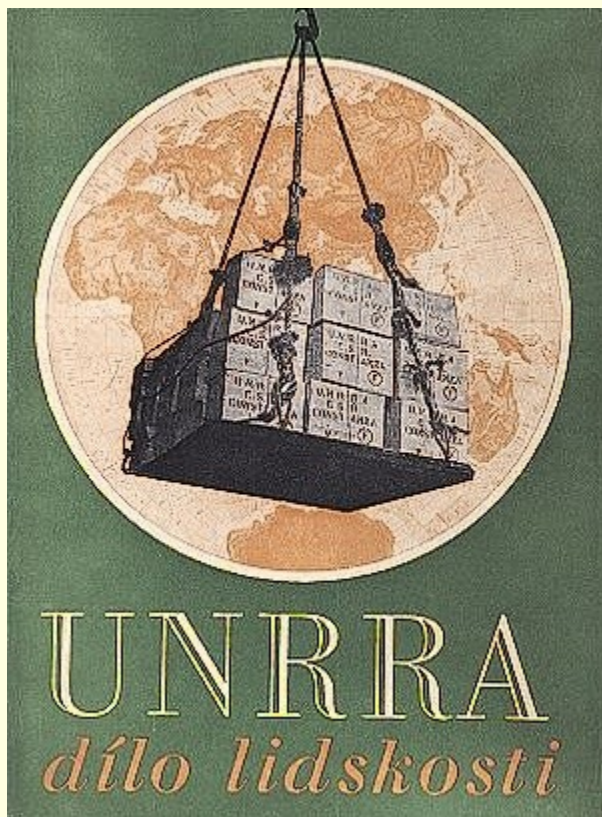

Rozdělení Německa po roce 1945

Německo bylo rozděleno mezi vítězné mocnosti, ze západních zón a východní zóny se na konci 40. let utvořila dva samostatné státy – západní **Spolková republika Německo** (SRN) a komunistická **Německá demokratická republika** (NDR)

UNRRA

K řešení hospodářských a sociálních důsledků války v první fázi výrazně přispěla nově vytvořená mezinárodní organizace UNRRA (United Relief and Rehabilitation Administration - Správa OSN pro pomoc a obnovu). Hlavním přispěvatelem byly USA.

Bretton-Woods (1944)

- Konference v americkém Bretton-Woods rozhodla o **zřízení Mezinárodního měnového fondu a Mezinárodní banky pro obnovu a rozvoj (Světové banky)**
- Byl ustaven nový (**bretton-woodský**) **měnový systém** s cílem zajištění vzájemné směnitelnosti světových měn
- Nový systém stanovil pevné kurzy, jež byly fixovány k americkému dolaru

Vzestup levice v Evropě

Affiches émises durant les campagnes électorales de 1945 et 1946 B2

PARTI COMMUNISTE FRANÇAIS
POUR RECONSTRUIRE UNE PUISSANTE INDUSTRIE
GAGE D'UNE FRANCE
FORTE ET INDÉPENDANTE

État - Providence

Nationalisations

Sécurité sociale

planification

M R P

BALAYONS LES COMITES D'ORGANISATION DE VICHY
CAMOUFLÉS EN OFFICES PROFESSIONNELLS
CONTRE LE SABOTAGE DES HOMMES DES TRUSTS
INTENSIFIONS LA PRODUCTION
UNISSONS LE PEUPLE DANS UNE RÉPUBLIQUE FONDÉE SUR
LA RESPONSABILITÉ GOUVERNEMENTALE DEVANT LES ÉLUS DE LA NATION

LOGEMENTS INVESTISSEMENTS
PAIX PROGRES

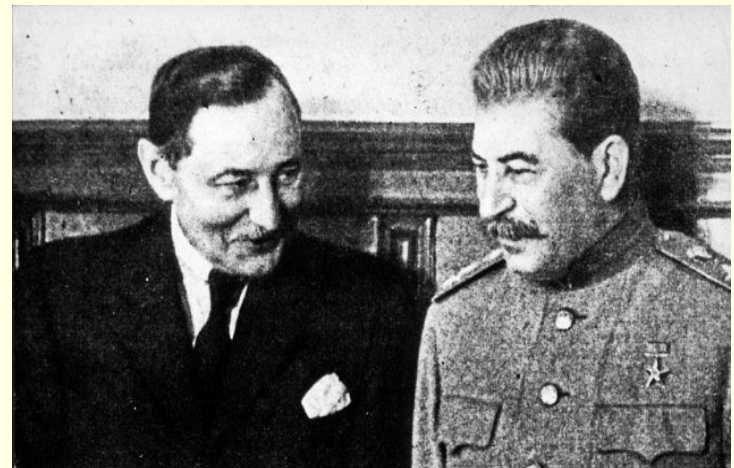
Proměny ČSR po roce 1945

- Bylo obnoveno v předmnichovských hranicích – jen Podkarpatská Rus byla postoupena SSSR
- Pravicové strany nebyly po válce obnoveny, zbývající fungovaly jen v rámci nové **Národní fronty**)
- Prezidentem se stal opět E. Beneš
- Bylo **vysídleno německé obyvatelstvo**
- Vzrostl **vliv KSČ** (poprvé vládní stranou)
- Bylo **upevňováno spojení se SSSR**
- V ekonomice se posílila role státu

Ekonomické aspekty Košického vládního programu z dubna 1945

- Nová vláda v čele s premiérem Fierlingerem (sociální demokracie) rozhodla o konfiskaci majetku „nepřátel a zrádců“ – Němců, Maďarů a kolaborantů na základě dekretů prezidenta republiky
- Zabavená půda byla rozdělena v rámci pozemkové reformy, na konfiskované průmyslové podniky byly uvaleny národní správy.

Znárodňovací dekret prezidenta republiky č. 100/1945 Sb.– 24. října 1945

- Nařizovaly zestátnění dolů, klíčových závodů těžkého a potravinářského průmyslu, bank a pojišťoven
- V další fázi byly znárodněny ostatní závody klíčových odvětví a velké podniky (150-500 zaměstnanců)
- Znárodnění v ČSR představovalo nejrozsáhlejší změnu vlastnických vztahů v nekomunistické Evropě

Změny v letech 1946-1947

Volby v roce 1946 vyhrála KSČ – opět byla ustavena vláda Národní fronty v čele s Gottwaldem

Byla přijata druhá fáze pozemkové reformy, která měla být revizí vlastnických změn z doby první republiky

Vyostřovaly se spory mezi KSČ a nekomunistickými stranami

Počátky „studené války“

- 1946- Churchillův projev ve Fultonu o „železné oponě“
- USA od roku 1947 přistoupily k politice zadržování komunismu (Trumanova doktrína)

Generál Georg Marshall a jeho výzva

- V červnu 1947 vyhlásil americký ministr zahraničí ochotu poskytnout Evropě pomoc při její hospodářské obnově
- USA nabídly pomoc ve formě darů a úvěrů (ve výši asi 13 mld. dolarů)
- **Pomoc přijaly pouze západní státy** (včetně SRN)
- V roce 1947 jako koordinační centrum ustavena Organizace pro evropskou hospodářskou spolupráci (OEEC) – později se změnila na Organizaci pro hospodářskou spolupráci a činnost (**OECD**)
- Klíčovým motivem Marshallova plánu bylo stabilizovat situaci v Evropě a zabránit dalšímu šíření sovětského vlivu

ČSR a Marshallův plán (1947)

- Vláda původně plánovala účastnit se jednání o americké pomoci
- Pod tlakem SSSR **účast v plánu odmítla**
- Oslabily se tím vazby na západní hospodářství
- Posílil se vliv SSSR na československou politiku a ekonomiku

Shrnutí

- Druhá světová válka si vyžádala mnohonásobně větší ztráty než předcházející konflikt
- USA přišly s vlastním programem pomoci (Marshallův plán), SSSR plán odmítl jako pokus o rozbití sovětského bloku.
- Také v západní Evropě byl však **typický nárůst vliv levice a posilování role státu v ekonomice.**
- Poválečnou **ČSR** charakterizovalo zjednodušení politické scény, zákaz obnovení pravicových stran, nárůst vlivu KSČ a rozsáhlé **vlastnické změny** (konfiskace německého majetku a znárodňování velkých podniků)